

О. А. МОРГУН, канд. філос. наук, доц.
Криворізький національний університет

«ФЕНОМЕН КРИВОРІЖЖЯ» - ПОВЕРНЕННЯ ДО НОВОЇ ЕНЕРГІЇ ЖИТТЯ В СУЧАСНИХ ІСТОРИЧНИХ УМОВАХ

Криворіжжя піднялося до сучасного стану могутнього культурно-індустріального центра країни не лише завдяки органічній взаємодії з навколишнім середовищем. Багато років "червонорудна" земля приймала нас своїми щедрими надрами та дарувала звання хазяїнів цієї благодаті. Зараз наша земля Криворіжжя стає ще й відкритою для тих, хто потребує захисту і нової домівки.

Найдавніший соціокультурний край, земля наших предків і нашого майбутнього. Що дає цій землі все нову і нову енергію і життя в періоди важких історичних зламів і особливо зараз, в тяжкі часи випробовування війною? Це постійне повернення до її джерел, традицій, символів, віри, сімейно-родового культу предків, етнокультури територіальної популяції, етнопсихології, національного характеру, соціального порядку життя і його природній підтримці на основі звичаїв і моральних підвалин. Ніцшеанський міф про «вічне повернення» до джерел, як видно, має не тільки міфо-символічну, але і реально-раціоналістичну основу. Потреба знову і знову відроджуватися в етнічній батьківщині предків, повертатись до своєї істинної картини світу, для того, щоб з новою силою зануритися в макрокосмос, транснаціонального соціуму - це фундаментальна етнокультурна цінність, високо шанована корінними криворіжцями.

Але індустріальний розвиток Кривбасу завжди був тісно пов'язаний не лише з його фізичною географією, але і з культурою господарювання, з етнічним складом населення нашого міста, його культурно історичними традиціями. Багатонаціональний склад працівників на підприємствах Криворіжжя обумовив розвиток інтернаціональної свідомості, а з ним - повага до людей різних національних етнокультур. Кваліфікована частина робітничого класу була постійною, але працюючи на гірничорудних підприємствах, вони не поривали зв'язок із землею і працювали на ній, забезпечуючи себе необхідними сільськогосподарськими продуктами. У такий спосіб подібна динамічна система включала не тільки людей і виробництво, але й елементи етнорегіонального ландшафту, соціокультурні традиції, взаємодія з прилеглими районами і територіями. Тобто, єдиний процес розвитку Криворіжжя охопив живу і неживу природу, етносоціум і його культуру. Це підсилило процес єднання надавати необхідну підтримку людям за минулий рік випробувань і до нині наше місто простягає руку допомоги. Повинно бути ясным, що коли настане час для відродження культурно-історичних потенціалів Криворізького краю, його відновлення і модернізації, навряд чи можна буде удатися до звичайних методів політичної та соціально-екологічної регуляції. Питання формування сучасної соціокультурної організації в регіоні на основі його етно-духовних коренів буде підійматися ще гостріше і ще потужніше буде звучати тяжіння Криворіжжя до духовної культури і високої ментальності, яке неможливо зрозуміти і пояснити поза історичними коренями.

Є ще одна помітна етноособливість населення Криворізького регіону, - це прагнення відродити валеологічну культуру етнорегіональної життєдіяльності на основі переконструювання кручених інформаційних процесів із застосуванням новітніх адаптаційних технологій. Кривбас відбувся не тільки як один з найбільших у світі індустріальних комплексів, але і як урбаністичний «мікромегаполіс», і як «макроетнос». Не можна забувати, що Криворіжжя - це соціокультурна система «відкритого етносу», відкрита етносистема, що ксенофобією не страждає і «тубільну філософію» етнічної винятковості не розвиває. Філософія, ідеологія і практика етнічної непримиренності корінної етноспільноти Криворіжжя не властива. Споконвіку ближня і далека історія свідчить, що земля Криворізька — це соціокультурний інтегральний етнос. По своїй історичній природі - це один з деяких «плацентарних культуроетносів», здатних у своїй геомагнітній силі діяти на все нові етноструктури і плодити всі нові етнокультури, не висихаючи. «Криворізький феномен» представлений також здатністю краю, забезпечити регіональне самоврядування - як на рівні його інтелектуальної еліти, так і всього цивільного населення, а також представлений, насамперед, тим, що на базі могутнього промислово-індустріального комплексу швидко зростають духовні початки людей, висока ментальність і інтелектуальний потенціал.